



**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia grudnia 2010 r.

**Pan
Kazimierz Kołodziejczyk
Prezes Stowarzyszenia
Na Rzecz Osób
Niepełnosprawnych „Rodzina”
ul. Kard. Wyszyńskiego 18
38-320 Gorlice**

P/10/143
LKR-4101-15-05/2010

Wystąpienie pokontrolne

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła – na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.) – kontrolę Stowarzyszenia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Rodzina” w zakresie organizacji i finansowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Gorlicach przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) w okresie 2008-2010 I półrocze.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym przez Prezesa Stowarzyszenia 19 listopada 2010 r. i omówione na naradzie pokontrolnej 8 grudnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przesyła niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Stowarzyszenia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Rodzina”, zwanego dalej „Stowarzyszeniem”, w badanym zakresie. Uzasadnienie oceny ogólnej stanowią poniższe oceny szczegółowe:

1. NIK pozytywnie ocenia działalność Stowarzyszenia w zakresie organizacji i funkcjonowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Gorlicach (WTZ). W okresie 2008-I poł. 2010 w WTZ obowiązywały: Regulaminy organizacyjne zatwierdzone przez

Zarząd Stowarzyszenia¹, sporządzone zgodnie z § 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz.U. Nr 63, poz. 587), zwanym dalej rozporządzeniem o wtz, oraz stanowiące załącznik do nich „Regulaminy przyznawania środków do treningu ekonomicznego”, w których określono m.in. sposób ustalania wysokości środków finansowych otrzymywanych przez uczestnika warsztatu w ramach treningu ekonomicznego i gospodarowania nimi. Działalność Warsztatu w zakresie terapii prowadzonej w sześciu pracowniach (komputerowej, plastyczno-poligraficznej, rękodzieła artystycznego, krawiecko-dziewiarskiej, stolarskiej, przystosowania do życia), godzin pracy, dowozu uczestników, dostosowania organizacji zajęć do indywidualnych programów rehabilitacji (IPR), ustalania wysokości środków finansowych otrzymywanych przez uczestnika w ramach treningu ekonomicznego, współpracy z rodzicami lub opiekunami była zgodna z postanowieniami Regulaminu WTZ. Izba pozytywnie ocenia wykorzystanie znajdującego się w dyspozycji Warsztatu samochodu służącego do dowożenia i odwożenia uczestników. Samochód ten dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych a jego użytkowanie dokumentowano za pomocą dziennych kart drogowych oraz miesięcznych i kwartalnych zestawień z eksploatacji pojazdu. Wykazane w ww. kartach godziny odjazdów i przyjazdów pokrywały się z godzinami przewożenia uczestników obowiązującymi w WTZ.

2. WTZ rozpoczął działalność 15 lutego 1993 r., na mocy umowy z 9 lutego 1993 r. zawartej pomiędzy Wojewódzkim Ośrodkiem ds. Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Nowym Sączu a Meblarską Spółdzielnią Inwalidów „Cel” Zakład Pracy Chronionej w Gorlicach we współpracy z Domem Opieki Caritas. W kontrolowanym okresie obowiązywała umowa z 19 kwietnia 2006 r. zawarta pomiędzy Stowarzyszeniem a Powiatem Gorlickim w przedmiocie kontynuowania finansowania kosztów działalności WTZ, która zawierała wszystkie elementy wskazane w § 5 ust. 2 i ust. 3 rozporządzenia o wtz. W zakresie kwalifikacji pracowników WTZ w umowie zamieszczono zapis, że zatrudnieni w Warsztacie pracownicy posiadają wykształcenie na poziomie i o kierunku umożliwiającym im właściwą realizację czynności służbowych oraz zapis wskazujący jakie kwalifikacje

¹ Regulamin zatwierdzono 28.01.2010 r. Poprzedni regulamin obowiązywał od 27.12.2007 r. do 31.01.2010 r.

zawodowe muszą posiadać nowozatrudnione osoby. Izba nie wnosi uwag do kwalifikacji posiadanych przez pracowników Warsztatu. Staż pracy pracowników w Warsztacie wahał się od 7 do 17 lat.

3. W ocenie NIK Stowarzyszenie prawidłowo realizowało obowiązki w zakresie opracowywania planów finansowych na lata 2008-2010. Plany złożono do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Gorlicach w terminie i w podziale na poszczególne rodzaje kosztów zaliczonych do kosztów działalności Warsztatu finansowanych ze środków PFRON, zgodnie z wymogami § 5 ust. 4 i 5 rozporządzenia o wtz. Wysokość środków na działalność WTZ w danym roku określano każdorazowo w formie aneksu do umowy z uwzględnieniem podziału na poszczególne rodzaje kosztów i procentowego udziału środków PFRON w ogólnej kwocie środków na działalność Warsztatu.
4. NIK pozytywnie ocenia wykonywanie przez Stowarzyszenie obowiązków w zakresie sporządzania kwartalnych informacji o wydatkowaniu środków PFRON przez WTZ za okres 2008 – I poł. 2010. Informacje w formie zestawienia planowanych i wydatkowanych środków w ramach poszczególnych pozycji preliminarza kosztów składano w PCPR w terminie określonym w § 20 ust. 1 rozporządzenia o wtz. Koszty wykazane w informacjach mieściły się w katalogu kosztów, które mogą być dofinansowane przez PFRON, określonym w § 19 ust. 1 rozporządzenia o wtz. W ww. informacjach kwartalnych oraz w rocznych sprawozdaniach z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych WTZ za lata 2008 - 2009 każdorazowo wykazywano wartość odsetek od środków PFRON przekazanych przez powiat gorlicki na dofinansowanie działalności WTZ.
5. W okresie objętym kontrolą liczba etatów w WTZ była zgodna z umową zawartą z PCPR 19 kwietnia 2006 r. w przedmiocie kontynuowania finansowania kosztów działalności WTZ. W kontrolowanym okresie w Warsztacie terapię z 30 uczestnikami prowadziło 7 instruktorów terapii zajęciowej, a liczebność grup terapeutycznych była zgodna z umową i nie przekraczała 5 osób.
6. NIK pozytywnie ocenia terminowe opracowanie indywidualnych programów rehabilitacji (IPR) uczestników Warsztatu. W IPR opracowanych dla 15 losowo wybranych uczestników WTZ określono wszystkie elementy wymienione w art. 10a ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.), zwanej dalej ustawą

o rehabilitacji zawodowej. NIK nie wnosi uwag do sposobu przeprowadzania oraz dokumentowania treningu ekonomicznego jako jednej z form rehabilitacji społecznej przewidzianej w ramach IPR. Środki finansowe przeznaczone na trening ekonomiczny w wysokości ustalonej comiesięcznie przez Radę Programową były wydatkowane zgodnie z „wnioskiem o przyznanie środków” przygotowanym przez każdego instruktora grupy i zatwierdzonym przez kierownika WTZ. Miesięczna kwota środków finansowych była ujmowana na imiennej liście wypłat i wypłacana w gotówce do rąk uczestnika oraz terapeuty prowadzącego, za dokonaniem przez nich potwierdzeniem odbioru. Forma i sposób realizacji treningu ekonomicznego były omawiane na comiesięcznych zebraniach Rady Programowej.

7. Na pozytywną ocenę NIK zasługuje również sposób prowadzenia dokumentacji zawierającej informacje dotyczące uczestników Warsztatu określone w § 11 rozporządzenia o wtz, w tym dokumentowanie kontaktów z rodzicami/opiekunami prawnymi uczestników. Dokumentując realizację IPR poszczególnych uczestników instruktor terapii na bieżąco wypełniał „Indywidualną Miesięczną Kartę uczestnika”. W zakresie kontaktu z opiekunami uczestników Warsztat dysponował m.in. wykazami kontaktów z podaniem daty, formy, treści kontaktu wraz z podpisem osoby prowadzącej konsultacje, zaproszeniami do Warsztatu na spotkania, w toku których omawiano realizację założeń IPR podopiecznego.
8. NIK pozytywnie ocenia przeprowadzanie procesu kwalifikacji kandydatów na uczestników WTZ z udziałem pracownika PCPR w Gorlicach. Procedura kwalifikacji była dokumentowana protokołami z posiedzenia Komisji Kwalifikacyjnej, co wynikało z jednolitych zasad naboru kandydatów na uczestników WTZ ustalonych wspólnie we wrześniu 2007 r. przez PCPR i kierowników warsztatów terapii zajęciowej z terenu powiatu gorlickiego, po znowelizowaniu art. 10f ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej. W WTZ prowadzony był ręczny rejestr kandydatów oczekujących na przyjęcie do Warsztatu, w stosunku do których Komisja Kwalifikacyjna wydała pozytywną decyzję o przyjęciu do WTZ. Do dnia zakończenia kontroli na przyjęcie do Warsztatu oczekiwało dwóch uczestników. Wszyscy uczestnicy przyjęci do WTZ w okresie 2008 – 2010 I półrocze posiadali ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zawierające wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej oraz byli objęci umową o dofinansowanie ze

środków PFRON. Według stanu na 30 czerwca 2010 r. 18 uczestników WTZ miało orzeczonego znaczny stopień niepełnosprawności, a 12 stopień umiarkowany.

9. NIK pozytywnie ocenia realizację przez Radę Programową WTZ zadań wynikających z postanowień art. 10a ust. 5 ustawy o rehabilitacji zawodowej oraz § 14 rozporządzenia o wtz, tj. opracowywanie IPR uczestników, wskazanie osób odpowiedzialnych za ich realizację oraz dokonywanie okresowej i kompleksowej oceny ich realizacji. Zadania oraz sposób działania Rady Programowej określono w Regulaminie organizacyjnym Warsztatu. Za dobrą praktykę Izba uznaje opracowywanie Planów Działalności Rady na poszczególne lata.
10. Pomimo pozytywnej oceny sposobu prowadzenia przez Warsztat terapii społecznej NIK wskazuje jednak, że efekty założone w art. 10a ustawy o rehabilitacji zawodowej nie zostały przez WTZ w pełni osiągnięte. Wskazany przepis stanowi, że warsztat oznacza placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Kontrola wykazała natomiast, że spośród 15 osób, które w okresie od 1 stycznia 2002 r. do 30 czerwca 2010 r. opuściły WTZ tylko dwie podjęły pracę. Faktu tego nie można jednak oceniać negatywnie, gdyż według stanu na 30 czerwca 2010 r. uczestnikami Warsztatu były osoby o znacznym (60 %) i umiarkowanym (40 %) stopniu niepełnosprawności, a stopa bezrobocia w powiecie gorlickim należy do najwyższych w Małopolsce i na koniec II kw. 2010 r. wynosiła 14,2%, wobec średniej dla całego Województwa Małopolskiego wynoszącej 9,6%, co oznacza znaczne zmniejszenie konkurencyjności osób niepełnosprawnych na wolnym rynku pracy.

Ponadto NIK zwraca uwagę, że w wyniku 25 kompleksowych ocen realizacji IPR uczestników dokonanych przez Radę Programową w kontrolowanym okresie aż 17 osobom przedłużono uczestnictwo w WTZ w oparciu o art. 10a ust. 5 lit a ustawy o rehabilitacji zawodowej, tj. ze względu na pozytywne rokowania co do przyszłych postępów w rehabilitacji umożliwiających podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy chronionej lub na rynku pracy. Spośród tych 17 osób, 10 było uczestnikami WTZ od 10 lat. W pozostałych ocenach kompleksowych Rada Programowa w odniesieniu do 2 osób zajęła stanowisko uzasadniające przedłużenie ich uczestnictwa w WTZ ze względu na okresowy brak możliwości zatrudnienia a w odniesieniu do 6 osób zajęła stanowisko

uzasadniające przedłużenie ich uczestnictwa w Warsztacie ze względu na okresowy brak możliwości skierowania do ośrodka wsparcia. Należy przy tym zaznaczyć, że skierowanie do wskazanego ośrodka następuje na podstawie decyzji administracyjnej wydawanej na wniosek osoby zainteresowanej. Uczestnicy Warsztatów nie składali wniosków o skierowanie do ośrodka wsparcia, m.in.: z uwagi na to, że ośrodek nie zapewnia im dowozu na zajęcia, nie realizuje treningu ekonomicznego a za pobyt w ośrodku ustalana jest opłata w drodze decyzji administracyjnej.

11. NIK pozytywnie ocenia wydatkowanie i rozliczanie środków PFRON przez Stowarzyszenie w okresie objętym kontrolą. Zgodnie z art. 10 a ust. 1 ustawy o rehabilitacji WTZ został wyodrębniony pod względem organizacyjnym i finansowym, prowadził wydzieloną ewidencję księgową oraz posiadał własne rachunki bankowe, w tym rachunek, na który PCPR przekazywał środki PFRON. Zgodnie z § 19 ust. 2 rozporządzenia o wtz wydatki na niezbędną wymianę zużytego wyposażenia Warsztatu lub jego dodatkowe wyposażenie nie przekroczyły 3 % środków PFRON przeznaczonych na pokrycie rocznych kosztów działalności WTZ.

W toku kontroli zbadano 60 dowodów księgowych dokumentujących wydatkowanie w okresie 2008 – I poł. 2010 środków PFRON na łączną kwotę 34 659,71 zł. Koszty w nich wykazane mieściły się w katalogu kosztów, które mogą być dofinansowane przez PFRON, określonym w § 19 ust. 1 rozporządzenia o wtz.

12. NIK pozytywnie ocenia gospodarowanie środkami uzyskanymi ze sprzedaży produktów i usług wykonanych przez uczestników Warsztatu w ramach realizowanego programu terapii. Wysokość tych środków wyniosła: w 2008 r. – 9 843,55 zł, w 2009 r. – 13 620,13 zł, w I połowie 2010 r. – 4 003,42 zł. Uzyskane w skali miesiąca dochody nie przekroczyły kwoty określonej w § 10 ust. 3 rozporządzenia o wtz i zostały wydatkowane m.in. na: spotkania integracyjne, dojazd i udział w Festiwalach Form Twórczych w Podolanach. Decyzję o przeznaczaniu ww. środków podejmowano zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia, tj. w porozumieniu z uczestnikami Warsztatu.

Przedstawiając powyższe oceny Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych, a także nie oczekuje od Pana Prezesa udzielenia informacji, o której mowa w art. 62 ust. 1 ustawy o NIK.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do

Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia przez właściwą komisję NIK.

Otrzymują:

1. *Adresat.*
2. *Akta kontroli.*